

**DAVIDE
MORSINOTTO**

DE ZOON VAN DE ZEE

DE SAGE VAN DE FAMILIE DA MAR

Vertaald uit het Italiaans door
Pieter van der Drift en Manon Smits
Illustraties Lucrezia Buganè

P E L C K M A N S

EEN WAT SAAIE HISTORISCHE INLEIDING...

... is misschien niet de beste manier om een boek te beginnen, dat snap ik heel goed, maar je kunt kiezen: of je denkt dat deze bladzijden niet zo interessant zijn, en dan kun je ze gewoon overslaan en meteen doorgaan naar het gedeelte waar spannendere dingen gebeuren... Of je bent juist zo iemand die graag vragen stelt én antwoorden verwacht, die je dan ook nog op het internet gaat controleren, en in dat geval, je raadt het al, is deze inleiding speciaal voor jou geschreven.

Laten we snel beginnen, voordat ik mezelf nog verveel.

Het boek dat je gaat lezen, is versierd met prachtige geïllustreerde taferelen die afbeelden wat er tussen het ene en het andere hoofdstuk gebeurt, een beetje zoals in een stripverhaal. Ze zien er nogal oud uit en dat is niet voor niks, want deze roman speelt zich af in het jaar 452 na Christus, dus iets minder dan 1600 jaar geleden. Dat is een flinke sprong terug in de tijd: in plaats van Italië was er nog het Romeinse Rijk, al liep dat wel op zijn einde, en niet veel later zouden de middeleeuwen beginnen.

Maar de mensen uit die tijd hadden zelf natuurlijk nog nooit van die middeleeuwen gehoord, zij voelden zich gewoon de Romeinen en verder niks. Ze droegen een toga of een tunica, ze spraken Latijn, enzovoort...

Een huis heette *domus*, een tuin noemden ze een *hortus*, en de zee was de *mar*. Ze gebruikten de *libra* als gewichtsmaat, waarbij 1 libra ongeveer 328 gram was, en de Romeinse mijl had een lengte van duizend passen, ongeveer 1478 meter. Een soldaat was een *legionair*, een *centurion* had de leiding over ongeveer honderd soldaten. De hoogste senator van een provinciestad behoorde tot de Romeinse Adel en droeg een speciale titel, *Clarissimus*, wat zoveel betekende als 'hooggeëerde'.

Veel dingen die wij vandaag de dag vanzelfsprekend vinden, bestonden nog niet, en dan heb ik het niet over computers en mobieltjes, maar onze Romeinen aten bijvoorbeeld geen aardappelen, tomaten, maïs of bonen, want die dingen zouden allemaal pas na de ontdekking van Amerika onze kant op komen.

Voor ruiters waren er nog geen stijgbeugels uitgevonden, en daarom gebruikten ze extra hoge zadels om niet te vallen (schijnbaar hadden de Hunnen wel een soort primitieve stijgbeugels, en waren ze mede daardoor zulke ongelooflijk goede ruiters).

Ten tijde van dit verhaal waren de Romeinen al tot het christendom bekeerd, maar de oude goden werden ook nog steeds vereerd. En het katholicisme van toen was sowieso niet te vergelijken met hoe wij het nu kennen. Om een paar verschillen te noemen: er werden geen traditionele missen gehouden

(in plaats daarvan was er wel een wekelijkse bijeenkomst). Er bestonden geen begrippen als hemel en hel zoals wij die kennen. En bovenal, ook al waren de priesters ook toen al verplicht tot het celibaat, in de praktijk kwam het er vaak op neer dat ze toch een vrouw en kinderen hadden.

Iets wat toen al wel gold, en wat helaas soms nog zo is, was dat je veel beter als jongen geboren kon worden. Meisjes waren voorbestemd om hun leven binnenshuis door te brengen met koken en kleren maken, en vooral met kinderen krijgen. Zoveel mogelijk. Ze kregen weinig onderwijs en konden alleen maar hopen dat ze zouden trouwen met een man die het niet al te slecht met ze voorhad.

Tijdens het lezen van dit boek zou het kunnen dat je het gedrag van hoofdrolspeler Pietro en hoofdrolspeelster Justina soms maar vreemd vindt, of ronduit fout, maar dan moet je er dus aan denken dat ze in een heel andere tijd leefden.

Iets anders wat in die tijd al gold en nooit is veranderd, was dat je maar beter rijk geboren kon worden. Slavernij was al wat minder populair geworden omdat slaven geen belasting betaalden en niet in oorlogen vochten, en vrije boeren wel. Maar 'vrij' waren ze alleen bij wijze van spreken, het zou niet lang meer duren voordat boeren werden beschouwd als eigendom van de landheer en lijfeigenen werden genoemd.

O ja, en je was volwassen zodra je in de puberteit kwam.

Wat kan ik er verder nog over zeggen... De hoofdstad van het West-Romeinse Rijk was niet langer Rome maar Ravenna (en in het Oost-Romeinse Rijk

was er nog een tweede hoofdstad, namelijk Constantinopel, het huidige Istanbul), en de grootste stad van het West-Romeinse Rijk was Mediolanum, het huidige Milaan.

Goed beschouwd zijn de echte hoofdrolspelers van dit boek de Hunnen, de barbaren van Attila, maar over hen is weinig bekend; we weten niet eens goed hoe ze eruitzagen, misschien waren het grote blonde kerels, of misschien hadden ze donker haar en meer oosterse trekken. Waarschijnlijk een beetje van allebei. Hoe dan ook hebben ze hier geen goede reputatie verworven. Misschien heb je er weleens van gehoord dat Attila de Hun ook wel 'de Gesel Gods' wordt genoemd, en er is een gezegde dat luidt: 'Waar Attila is langsgelopen, groeit geen gras meer'. Maar goed, nog afgezien van het feit dat Attila in sommige landen, zoals Hongarije, tot op de dag van vandaag juist als een nationale held wordt beschouwd, is het belangrijk om te weten dat die hele legende van de bloeddorstige Hunnen in feite pas vele eeuwen na ons verhaal is verzonnen, dus daar zul je hier niet veel van terugvinden.

Waar het boek zich afspeelt? In de buurt van waar ik woon, dat wil zeggen, de plek waar ik ben geboren en getogen: het stadje Este (in het Latijn: Ateste), de stad Padua (Patavium) en de lagune van Venetië.

Ik moet er wel bij vertellen dat die plaatsen de afgelopen zestienhonderd jaar bijna onherkenbaar zijn veranderd.

Het grote kasteel bijvoorbeeld, dat tegenwoordig hét symbool van Este is, bestond nog helemaal niet, evenmin als het oude kanaal waar de stad aan ligt.

Wel stroomde er destijds een veel grotere en belangrijker rivier langs Este, een rivier waarvan de loop nu een stuk zuidelijker ligt: de Adige (Athesis). Het historisch centrum van Este, het forum, bevond zich ongeveer op de plek waar nu de begraafplaats is.

In Padua daarentegen is een deel van het Romeinse forum nog steeds zichtbaar, in de buurt van het beroemde Caffè Pedrocchi in het centrum, terwijl de rest bijna totaal anders is. Denk alleen maar aan de loop van de rivier de Brenta, of de Medoacus zoals hij toen werd genoemd...

In het noordoosten van Italië woonde het volk de Veneti. Van de grote havenstad Aquileia, op het noordelijkste puntje van de Adriatische Zee, resten alleen maar ruïnes en opgravingen...

Zo zou ik nog wel een tijdje kunnen doorgaan, maar misschien kan ik dat beter niet doen, deze saaie historische inleiding begint nu ook al op een aardrijkskundeles te lijken en ik wil het niet te bont maken.

Kort samengevat: deze roman speelt zich af in een lang vervlogen tijd waar vele legendes omheen hangen. Ik heb mijn best gedaan geen fouten te maken, maar hier en daar heb ik me wel wat dichterlijke vrijheden moeten (of willen) veroorloven. Maak je daar niet druk om. Bedenk vooral dat we het over heel lang geleden hebben, en juist daarom kunnen sommige plaatsen en mensen nogal vreemd op je overkomen, maar maak je ook daar niet druk om, want boeken zijn juist bedoeld om ons mee te voeren naar plekken waar we nog nooit zijn geweest.

Had je de barbaren bijvoorbeeld weleens voor je

gezien? Had je ooit gedacht dat je Attila de Hun
nog eens in levenden lijve zou tegenkomen?

Nou, dat gaat straks gebeuren.

Dus vooruit, nu even een moment van stilte.

En dan gaan we beginnen.

Lees

Lees

Jarenlang was er niets opzienbarends gebeurd in de Domus.
Toen kwamen de barbaren.

En het was uitgerekend Pietro die het als eerste wist, wat vreemd was, want hij werkte wel voor de Domus, maar hij woonde er niet.

De Domus stond in de stad en was het huis van de allerhoogste senator, de Clarissimus, die er woonde met zijn adellijke familie en zijn vertrouwelingen. Pietro was maar gewoon de varkenshoeder.

Maar die avond zou er een feest worden gegeven, en daarom kwam er in de vroege ochtend een knecht aan in het bos, die zei dat ze een speenvarken nodig hadden voor aan het spit.

De knecht had nogal haast, dus zei Valdus dat hij zich geen zorgen hoefde te maken. Ze zouden dat varkentje persoonlijk afleveren bij de Clarissimus. Hij wendde zich tot Pietro: 'Regel jij dat maar.'

Valdus was de vader van Pietro, ook al leken ze helemaal niet op elkaar. Valdus was een mager mannetje met donker haar, terwijl Pietro met zijn veertien jaar al een halve reus leek, met brede schouders, rossig haar en een lichte huid die telkens verbrandde, zo erg dat zijn moeder elke avond zijn rug insmeerde met een mengsel van reuzel en kruiden.

Valdus was de baas van de varkensstal en hij voelde zich ook de baas over Rita, de moeder van Pietro. Hij gaf haar bevelen en als ze niet snel genoeg gehoorzaamde, sloeg hij haar.

Pietro had er nooit iets van durven zeggen. Tot hij op een dag, nog niet zo lang geleden, was thuisgekomen en haar op de lemen vloer van hun hut zag liggen terwijl Valdus boven haar stond met een stok, klaar om te slaan. Pietro zei: 'Nee.'

Hij praatte niet veel, nooit, want als je zwijgbaam bent maken de woorden die je wel zegt veel meer indruk, had hij gemerkt. Dat ene woordje was genoeg geweest om Valdus tegen te houden. Die had hem aangekeken met een vreemde fonkeling in zijn ogen, en pas toen had Pietro voor het eerst beseft dat zijn vader zijn hoofd achterover moest houden om hem aan te kijken. Zo *klein* was hij. En zo *groot* was hijzelf dus. Hij zou hem met één dreun in elkaar kunnen slaan.

Blijkbaar had Valdus ook zoiets gedacht, want hij was de hut uitgelopen en Pietro had zijn moeder overeind geholpen. Zij had haar armen om hem heen geslagen en gezegd: 'Dat had je beter niet kunnen doen, nu wordt hij kwaad, wie weet wat hij ons straks aandoet.'

'We zullen zien,' had Pietro gezegd, maar uiteindelijk was Valdus nog niet eens thuis geweest toen zij gingen slapen, en de volgende ochtend had hij gedaan alsof er niets aan de hand was, alsof er de vorige dag niets was gebeurd. En daarna had hij nooit meer een vinger uitgestoken naar Pietro's moeder.

Pietro probeerde maar zoveel mogelijk bij hem uit de buurt te blijven; dat vond hij soms wel jammer want hij zou graag van hem houden, maar dat lukte gewoon niet.

Hoe dan ook, het bleef zijn vader die hij diende te gehoorzamen.

‘Pak een varkentje en breng het naar de stad.’

De varkensstal lag midden in een bos, dus als ze het hek openden, konden de varkens vrij rondscharrelen en eikels en vruchten van de grond eten. Het bos lag aan de voet van twee heuvels. Ze vulden aan één kant de hele horizon met hun zachte rondingen, die hem deden denken aan de borsten van een meisje, en de laatste tijd dacht hij daar eigenlijk iets te vaak aan, aan meisjesborsten, vooral aan die van Galla, die net zo oud was als hij en die op het land werkte aan de andere kant van het bos.

Pietro kende niet veel andere meisjes om haar mee te vergelijken, maar hij vond Galla prachtig mooi, en hij kende eigenlijk ook geen andere heuvels, maar deze vond hij ook prachtig mooi. Hij vond dat hij maar bofte dat hij op een plek geboren was die hij fijn vond, omdat hij wist dat hij daar elke dag van zijn leven zou doorbrengen, en daar ook op een gegeven moment zou doodgaan.

Net zoals vandaag het varkentje zou doodgaan dat hij naar de Domus moest brengen. Zo gingen die dingen nu eenmaal.

Hij stapte de omheining van puntige palen binnen en de dieren kwamen meteen naar hem toe om op hun kop te worden gekrabd. Ze kenden hem, en ze waren op hun manier dol op hem.

Onder het afdak lagen de zeugen met hun speenvarkens, de biggetjes die in de lente waren geboren en nu bijna drie maanden oud waren. Eentje kwam vrolijk knorrend op Pietro af scharrelen. Het was een flinkerd van zeker tachtig *libra*, en zijn huid was lichtroze, met overal spikkels die net moeder-vlekken leken.

‘Bied jij jezelf aan als vrijwilliger?’ vroeg Pietro. ‘Dat is aardig, zo red je je broertjes en zusjes.’

Hij tilde het beestje op zijn schouders, en het spartelde een beetje tegen.

‘Rustig,’ zei hij. ‘Anders bind ik je vast. Geniet liever van de wandeling.’

Met het varkentje op zijn rug stapte Pietro uit de omheining en nam het bospad. De stad Ateste lag een paar mijl verderop, en dat was een hele trip met zo’n gewicht op je rug, maar Pietro was een sterke jongen en had er geen moeite mee.

Toen hij uit het bos kwam, ging hij verder over de Romeinse Heerbaan, langs de loop van de rivier de Athesis. Elke keer als hij de rivier zag, was hij onder de indruk van het ruisende water dat altijd in beweging was en hem verhalen over verre streken leek toe te fluisteren.

De oude Ranilo, die met zijn vlot mensen van de ene naar de andere oever bracht, had hem een keer verteld dat de rivier uiteindelijk, als je hem oostwaarts bleef volgen, uitkwam in een reusachtig meer dat ook wel *mare* of *mar* werd genoemd, met water dat je niet kon drinken omdat het zout was.

Pietro kon zich er niets bij voorstellen en bedacht dat hij er zelf wel een keer naartoe zou gaan om het te controleren. De oude Ranilo vertelde graag sterke verhalen, zeker als hij een glaasje te veel ophad.

Voorbij de bocht van de rivier zag hij Ranilo al. De veerman stond te roepen naar een ruiter aan de overkant. Die was duidelijk niet van hier: hij droeg een korte *tunica* tot halverwege zijn dijen, een leren borststuk en van die zware soldatensandalen waarvan de zolen waren beslagen met ijzeren nagels.

De twee stonden naar elkaar te schreeuwen: het ging erom dat de ruiter met het vlot naar de overkant gebracht wilde worden, maar Ranilo zei dat dat niet kon omdat zijn vlot zou zinken onder het gewicht van het paard.

'Je moet drie of vier mijl terug, daar is een brug!' riep hij.

'Daar heb ik geen tijd voor,' antwoordde de ander. 'Ze zeiden dat dit de snelste manier was.'

'Te voet wel ja. Te paard niet.'

'Maar ik heb een belangrijk bericht voor de stadsraad.'

'Wat voor bericht dan?' vroeg Ranilo.

'De barbaren komen eraan!'

De oude man en Pietro keken elkaar aan.

'Dat is niks nieuws,' riep Ranilo.

Er kwamen inderdaad vaak genoeg barbaren langs in hun streek: meestal Goten, maar ook Sarmaten of Alanen. Krijgers met lang, blond haar, soms vochten ze voor het Romeinse leger, soms voor zichzelf, en hoe dan ook hadden ze nooit problemen gegeven.

'Deze keer is het anders!' riep de vreemdeling. 'De Hunnen komen eraan! Een volk van woestelingen, aangevoerd door Attila de Veroveraar!'

Ranilo krabde aan zijn kin. 'Tja, en nu?'

Pietro wist dat de Clarissimus razend zou worden als hij te horen kreeg dat ze een belangrijke boodschapper zoveel tijd hadden laten verspillen.

'Als jij hem overzet met je vlot,' stelde hij voor, 'dan laat ik het paard wel door de rivier waden.' Hij wees naar de bocht in de rivier waar de stroming een stuk minder sterk was en zelfs bijna stilviel. De plek waar hij 's zomers vaak ging zwemmen.

Er verscheen een grijns op het gezicht van de oude man. 'Soms vergeet ik dat er achter al die spierballen van jou ook nog hersens zitten. Zo gaan we het doen.'

Hij riep naar de overkant wat Pietro had bedacht en stapte op zijn vlot. De jongen bond intussen de pootjes van het varken aan elkaar, legde het dier in het hoge gras en sprong ook aan boord.

Ranilo duwde het vlot met een lange staak naar de overkant, en toen ze aankwamen stapte de boodschapper op het vlot terwijl Pietro aan wal ging.

De jongen liep rustig naar het paard. Het was er een van de *cursus publicus*, de vervoers- en postdienst met halteplaatsen door het hele Rijk: de boodschappers konden er een paard uitzoeken en reden in volle galop verder tot de volgende halte, waar ze het weer inwisselden voor een vers paard, enzovoort. Het waren zielige paarden die geen naam hadden en het gewend waren om slecht te worden behandeld... Iets wat Pietro nooit zou doen.

'Rustig maar,' zei hij.

Het paard briepte en hij aaide het over de neus. Hij leidde het dier naar de bocht in de rivier en liet het voorzichtig de oever afdalen, een beetje schuin zodat het niet zou uitglijden.

Het paard aarzelde even toen zijn hoeven in het water kwamen.

Pietro herhaalde: 'Rustig maar.' Hij trok zijn kleed uit en bond het om zijn hoofd, waarna hij in zijn blootje het modderige, koude water inging en het paard aan de teugels achter zich aan trok.

Zo zwommen ze naar de overkant, waar Pietro het paard hielp om op de oever te klimmen en hij zich weer aankleedde.

De boodschapper stond hem al op te wachten.

'Goed gedaan, jongen,' zei hij.

Hij wierp hem een munt toe die Pietro uit de lucht opving. Een munt, voor hem? Dat was nog eens geluk hebben!

'Ik moet zo snel mogelijk naar het huis van Maximus Onoratus, ken je die?'

Zo heette de Heer van Ateste, de Clarissimus.

'Daar moet ik ook naartoe,' zei Pietro.

'Stap maar achterop, dan kun je me de weg wijzen.'

Pietro dacht na. 'Kan ik mijn varken ook meenemen?'

'Voor varkens hebben we nu geen tijd... De barbaren komen eraan. Snap je niet hoe belangrijk het is? De Clarissimus moet direct gewaarschuwd worden. De hele stad is in gevaar.'

Dat snapte Pietro wel, maar hij moest ook zorgen dat het varkentje op tijd bij de Domus aankwam, anders zwaaide er wat voor hem.

Dus pakte Pietro toch eerst zijn varkentje en legde het achter de ruiter dwars over de paardenrug, waarna hij daar zelf achter ging zitten, en een mijlsteen als opstapje gebruikte.

'Welke kant gaan we op?' vroeg de man.

'Die kant,' zei Pietro. 'Even verderop weet ik een binnenweg, over de velden.'

De man keek om. 'Zonder te verdwalen?'

'Nog nooit gebeurd, meneer.'

Zijn moeder zei altijd dat Pietro net een ooievaar was, die altijd zijn nest wist terug te vinden.

'Goed dan.'

De boodschapper spoorde het paard ruw aan en

het dier begon te galopperen over de ongelijke grond, met het risico dat het een poot zou breken.

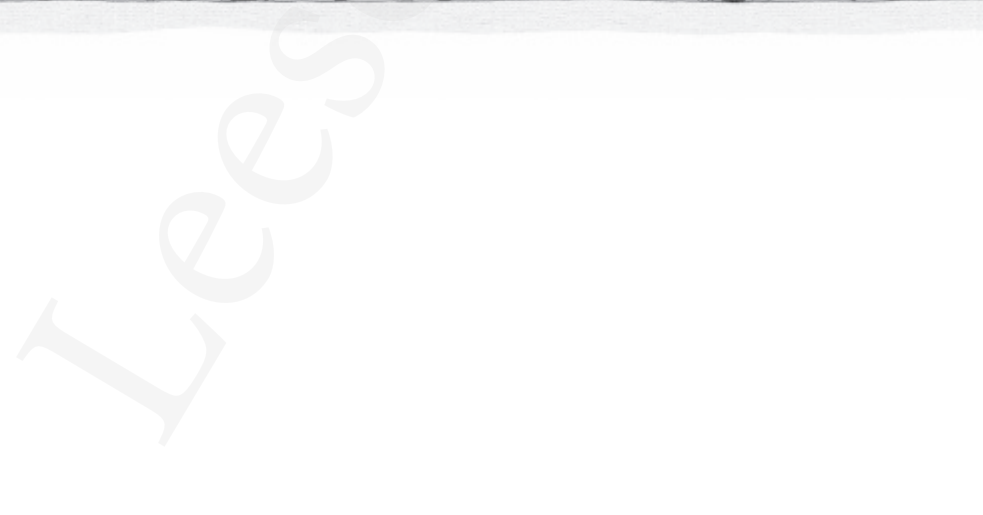
Arme beesten van de cursus publicus, ze waren echt veroordeeld tot een ellendig leven. Maar het varkentje was er niet veel beter aan toe, en trouwens, Pietro zelf ook niet.

'De barbaren komen eraan,' had de boodschapper gezegd. Hij leek echt ongerust.

Wie weet wat er allemaal ging gebeuren.

Lees

e Domus was het grootste huis van de wereld.

Dat wist Pietro heel, heel zeker, al moest hij wel toegeven dat hij zijn hele leven nog nooit verder dan tien mijl van de varkensstal was geweest. Maar goed, wie zou er ooit een groter huis kunnen wensen? Wat zou je daarmee moeten?

De Domus stond in een wijk waar alle senatoren woonden en de stevige buitenmuur had geen enkele opening, behalve dan de toegangspoort van hout en brons, met twee hoge zuilen links en rechts die tot aan de nok van het dak liepen.

Pietro en de boodschapper hadden inmiddels een hele zwerm kinderen achter zich aan hollen. Het was dan ook een spektakel: een soldaat te paard met achterop een varken en een jongen.

De kinderen verdrongen zich om Pietro en trokken aan zijn voeten, 'Wat gebeurt er?', hij moest zich stevig vasthouden om niet van het paard te vallen.

De ruiter leek niet onder de indruk van al die aandacht en riep luidkeels: 'Aan de kant, aan de kant!'

De poort van de Domus was hoog genoeg om met paard en al naar binnen te rijden, maar dat hoorde niet, dus stapte de boodschapper af. Ook Pietro lukte het om van het paard af te glijden zonder zich pijn te doen, en hij tilde het varkentje weer op zijn schouders.

Uit een nis van het smalle, afgesloten *vestibulum* kwam de portierslaaf tevoorschijn.

‘Wat heeft dit te betekenen?’ vroeg hij aan Pietro, omdat hij die wel kende.

‘Ik kom het varken brengen voor de keuken.’

‘En hij?’

De boodschapper trok de veters van zijn leren borststuk strak. ‘Ik moet dringend de Clarissimus spreken,’ zei hij plechtig. ‘Ik heb een belangrijke boodschap uit Patavium.’

Dat was een stad aan de andere kant van de heuvels, zo’n twintig mijl verderop. Pietro had er wel over gehoord, maar was er nog nooit geweest.

‘De Heer van Ateste is op dit moment bezet,’ antwoordde de portier.

‘Ga naar hem toe en zeg dat het belangrijk is.’

‘Goed, wacht hier.’

De oude portier, die met één been een beetje mank liep, opende de deur van het vestibulum, waardoor er een ruimte te zien was waarvan de muren en de vloer versierd waren met dunne zwarte en witte banden. Dat was het *atrium*, de grote binnenplaats die alleen aan de zijkanten overdekt was, met in het midden een bassin om het regenwater op te vangen.

Het was een en al pracht en praal. Elke keer als Pietro bij de Domus kwam, had hij het gevoel dat hij een tempel betrad, of sterker nog, een wereld van mythische wezens en goden, waar nimfen dansten op fluitmuziek en satyrs wijn dronken uit gouden kelken.

Terwijl de portier naar de Heer op zoek was, brachten er twee dienstmeisjes een kruik naar hen, die ze de vreemdeling aanboden om zijn dorst te les-

sen. Eigenlijk waren ze vooral nieuwsgierig naar wat voor belangrijk nieuws hij had, maar de man zei dat het strikt geheim was, wat Pietro best vreemd vond omdat hij het bij de rivier wel aan Ranilo en hem had verteld.

Hoe dan ook, Pietro had wel wat anders aan zijn hoofd. Hij liet de boodschapper achter en liep door het atrium naar een binnentuin met geurende bloemen en een vijgenboom met een zilverwitte stam waarvan de takken vol onrijpe vruchten hingen.

De keuken grensde aan die binnentuin en toen de kokkin hem zag aankomen, zei ze opgelucht: 'Daar ben je dan, net op tijd! Is het varken goed vastgebonden? Hij mag me nu niet meer ontsnappen... Leg hem maar bij de deur, dan regelt Marco het verder. Je zult wel trek hebben. Jullie jongens hebben altijd trek, en jij al helemaal, zo groot en stevig als je bent...'

Ze hield hem een mand met warme broodjes voor, en Pietro pakte er twee uit; eentje at hij zelf en het andere gaf hij aan het varkentje, dat het broodje in een keer opslokte en vervolgens zijn hand aflikte.

'Verse broodjes voor een varken?' riep de kokkin. 'Dat ook nog eens zo meteen wordt geslacht?'

'Daarom juist,' zei Pietro. 'Dan mag hij zich toch nog wel eventjes fijn voelen?'

De kokkin keek hem aan alsof hij gek was geworden. 'Van wie heb je dat geleerd? Toch niet van je moeder mag ik hopen? Wegwezen jij, hup!'

Pietro maakte dat hij wegkwam en liep terug naar de tuin. Daar zag hij bij de vijgenboom een jongen en een meisje die samenzweerderig met elkaar stonden te fluisteren.

Ze waren ongeveer even oud als hij en ze leken op elkaar: allebei tamelijk klein, en allebei donkere krullen. Ze droegen nieuwe sandalen en elegante tunica's. Die van het meisje kwam tot op haar enkels en liet haar witte armen bloot; ze had een lange, slanke hals als die van een gans (en dat was een groot compliment volgens Pietro).

'Hé, jij,' riep de jongen hem na. 'Ja, ik heb het tegen jou. Of kun je niet praten? Heeft dat varken je tong soms opgegeten, of ben je gewoon dom?'

'Constanzo,' siste het meisje, 'doe niet zo onbeleefd!'

'Bemoei je er niet mee, Justina, je ziet toch wel dat ik sta te praten met mijn nieuwe vriend? Hij heet...'

'Pietro,' antwoordde Pietro.

En die twee tegenover hem waren Constanzo en Justina, de kinderen van de Clarissimus. Hij had ze al wel eerder gezien, maar ze hadden nog nooit tegen hem gepraat. Ze behoorden tot de kringen van de Domus, en daarvan was hij uitgesloten. Maar nu hadden ze hem geroepen en moest hij wel gehoorzamen, want ze waren zijn bazen. Hij dook onder de takken van de vijgenboom door en liep naar hen toe.

'Goed zo, Pietro,' ging Constanzo verder. 'Jij bent zojuist met de bode aangekomen. Je zat achter op zijn paard en tijdens jullie reis zal hij je het een en ander hebben verteld, toch? Bijvoorbeeld waarom hij hier is. Wat voor nieuws hij brengt. Vertel op!'

Pietro wist niet of het wel slim was om daar antwoord op te geven. De boodschapper had er geen probleem van gemaakt het hele verhaal van de bar-

baren en Attila aan hem te vertellen, maar tegen de dienstmeiden had hij zijn mond gehouden, en dus moest het nieuws misschien toch geheim blijven en had hij het bij de rivier alleen maar verteld om Ranilo te overtuigen hem naar de overkant te brengen...

'Niets aan te doen,' zei Constanzo tegen zijn zus. 'Hij is echt dom.'

'Hou op...'

'We zijn onze tijd aan het verdoen. Ga maar weer, Pietro.'

'Wacht,' hield Justina hem tegen. 'Ik heb een idee.'

Ze wees omhoog naar de muur achter zich. Daar, onder de dakrand, was een open raampje. 'Pietro mag dan een stille jongen zijn, hij is ook groot en sterk. Als hij me op zijn schouders tilt, moet ik er zonder problemen bij kunnen komen.'

'Hij kan mij beter optillen,' zei Constanzo.

'Jij bent te zwaar,' antwoordde Justina, en ze vervolgde: 'Pietro, help je me?'

Eigenlijk was het geen vraag, maar een bevel, en het was ongehoord dat een varkenshoeder niet zou gehoorzamen aan iemand van de Romeinse Adel, dus knielde Pietro voor haar neer zodat Justina op zijn schouders kon stappen, terwijl Constanzo haar vasthield zodat ze niet uit balans zou raken.

'Ga nu maar overeind staan, voorzichtig... zo ja... Ooh!' riep het meisje, nu ze een heel eind boven de grond stond.

Ook al woog Justina niet al te veel, de zolen van haar sandalen deden wel pijn aan zijn schouders. Maar hij zei er niets van en bleef rechtop tegen de muur staan, met zijn oor tegen de stenen.

'... is belegerd,' hoorde hij iemand zeggen.

Het was niet Justina en ook niet haar broer Constanzo, maar iemand die zich aan de andere kant van de muur bevond. Een volwassen man. Het duurde even voordat Pietro beseftte dat het de stem van de boodschapper was met wie hij hierheen was gekomen.

'Aquileia?' vroeg een andere stem. 'Belegerd?'

'Ja, zo is het helaas, heer. De Hunnen hebben de stadsmuur omsingeld, niemand kan er meer in of uit. De inwoners vragen om hulp... Dit houden ze niet lang meer vol.'

'En wat zeggen ze in Patavium?'

'De bisschop zal alle mannen die hij kan missen noordwaarts sturen. De troepen vertrekken over een paar dagen.'

'Ja, ja, alle mannen die hij kan missen!' zei de andere stem weer, en het was Pietro nu wel duidelijk dat dat de stem van de Clarissimus zelf was. 'Dat betekent dat hij alleen de slechtste manschappen zal sturen... Oude mannen, jonge jongens. De beste en sterkste soldaten houdt hij voor zichzelf om Patavium te verdedigen. Maar als Aquileia valt zullen de Hunnen vanzelf deze kant op komen, want ze volgen natuurlijk de Heerbaan, en dan...'

De boodschapper kuchte. 'De bisschop heeft de plicht om zijn eigen stad te verdedigen...'

'Dat geldt voor mij ook.'

'Heer,' drong de boodschapper aan, 'neem me niet kwalijk dat ik het zeg als eenvoudige knecht, maar dat is precies de reden om Aquileia te helpen. Als we die barbaren daar niet stoppen, zullen ze de hele vlakte binnenvallen en dan is alle hoop verloren. Het

zijn echt ongelooflijke strijders: hun ruiters zijn zo vaardig dat ze in het zadel kunnen eten en slapen, en ze kunnen zoveel pijlen in een keer afschieten dat de hemel ervan verduistert. En ze zijn wreed, ze drinken het bloed van de doden, er worden verhalen verteld dat ze... We moeten met alle Romeinen samen onze krachten bundelen om ze te verslaan, anders is het afgelopen.'

'Juist ja, alle Romeinen,' zei de Clarissimus. 'Ik zal direct een boodschap sturen naar de keizer in Ravenna. Hem laten weten dat we in oorlog zijn.'

'Oorlog,' mompelde Justina, nog steeds op Pietro's schouders.

'Oorlog,' herhaalde Constanzo, die met zijn oor tegen de muur stond gedrukt om ook iets te horen. 'Dat kan toch niet...'

Justina keek opzij om iets tegen haar broer te zeggen, en raakte daarbij per ongeluk Pietro's neus met haar sandaal. Dat deed pijn.

'Au,' zei hij.

'Voorzichtig!' zei zij.

Dat probeerde Pietro wel, om voorzichtig te doen, maar het lukte niet, hij wankelde naar achteren en toen...

*W*at gebeurt hier buiten?' riep de Clarissimus. 'Wat waren jullie aan het doen?'

Zijn gezicht was vuurrood. Hij richtte zich tot Pietro: 'Wie ben jij?'

'Vader,' probeerde Justina, 'we hebben niks verkeerd gedaan.'

'Waag het niet tegen me te liegen!'

'Ik...'

'Vertel op!'

Justina keek naar haar broer, die grauw zag als bedorven melk, waarna ze op fluisterton begon uit te leggen dat ze alleen maar heel benieuwd waren geweest wat er binnen gebeurde, en wat voor belangrijk nieuws die bode...

De Clarissimus liet haar niet uitpraten. 'Twee spionnen in mijn huis. En dan ook nog mijn eigen kinderen. Jullie maken me te schande!'

Hij liet een korte stilte vallen om die woorden goed tot hen te laten doordringen. 'Ga naar je kamer, en blijf daar maar nadenken over wat je hebt gedaan, totdat ik je laat roepen. En wat jou betreft,' zei hij tegen Pietro, 'jij hebt minstens vijf stokslagen verdiend, en dan mag je nog van geluk spreken dat het er niet twee keer zoveel zijn. Ennio!'

Daar kwam Ennio al aanlopen: een kale, gespierde knecht met een korte stok in zijn handen.

De Heer van Ateste herhaalde de straf die hij had opgelegd en verdween. Ennio gaf Pietro opdracht

zich om te draaien en met zijn handen tegen de muur te leunen.

'Ik moet toch zorgen dat er wat striemen te zien zijn,' fluisterde hij in zijn oor. 'Anders luistert er niemand meer naar de baas. Maar ik zal het zo zachtjes mogelijk doen, dat beloof ik.' Pietro zei niets. 'Het was natuurlijk ook niet zo slim van je om met de kinderen van de baas... Je weet toch wel hoe gevaarlijk de adel is, en dat mensen zoals wij beter uit hun buurt kunnen blijven? Uiteindelijk zijn wij altijd de pineut.'

Ennio had gelijk, maar ja, dat was nu te laat.

Pietro liet het bovenste stuk van zijn kleding vanaf zijn middel naar beneden hangen. Toen ging hij in de positie staan die de knecht hem had opgedragen.

'Je bent een stevige knul. Hoe oud zei je dat je was?'

'Veertien.'

'Volgens mij vergist die moeder van jou zich, je bent minstens zestien, maar eerder achttien... Moet je je al scheren?'

Nee, dat niet, ook al groeiden er sinds kort wel wat rossige haartjes onder zijn oksels en tussen zijn benen, maar eerlijk gezegd had Pietro nu wel andere dingen aan zijn hoofd. Vijf stokslagen... zou het heel erg pijn doen? Ja, natuurlijk zou dat heel erg pijn doen, natuurlijk... Hij voelde de angst opkomen in zijn lijf, vanuit zijn buik naar zijn keel, en hij dwong zichzelf om die weer door te slikken. Hij moest sterk zijn.

'Buig nog iets verder naar voren, en probeer je te ontspannen,' zei Ennio. 'Dan verdraag je de pijn beter. Klaar? Eén...'

De eerste klap trof Pietro hard op zijn rechter-schouder. Hij zag een rode flits voor zijn ogen, en hij hoorde zijn schouderblad kraken, alsof het ieder moment kon breken. Toch lukte het hem om geen kik te geven.

‘Wat flik je me nu?’ foeterde Ennio. ‘Maak eens wat geluid, anders lijkt het net alsof ik mijn best niet doe en dan verdubbelt de Clarissimus de straf! Twee!’

Nu schreeuwde Pietro het wel uit. Dat kostte hem ook niet zo veel moeite, want het deed verdomd veel pijn. Veel meer dan de eerste klap.

‘Zak nu maar op je knieën... Drie.’

Pietro zakte op zijn knieën.

‘Nu trek ik je overeind, en dan laat jij je weer vallen. Vier.’

Pietro viel opnieuw.

‘Nu sla ik je terwijl je op de grond ligt, en jij verroert je niet. Alsof je dood bent. Vijf.’

Pietro deed alsof hij dood was. Het voelde alsof zijn lijf vloeibaar was geworden, zijn botten gesmolten in een overrompelende werveling van pijn. Vijf stokslagen. Hij had niet gedacht dat het zo vreselijk zou zijn.

Ennio gooidde een emmer water over hem heen. Dat zag er waarschijnlijk heel vernederend uit, maar voor Pietro betekende het koude water juist wat verlichting voor zijn arme togetakelde rug.

‘Blijf nog even zo liggen, dat maakt indruk, en daarna ga je naar de keuken. De kokkin helpt je dan verder.’

Pietro bleef met zijn gezicht in het gras liggen. Ademhalen kostte hem moeite, zijn rug voelde als een gebroken, splinterige balk.

Toen hij het idee had dat hij lang genoeg was blij-

ven liggen, krabbelde hij overeind en strompelde naar de keuken, zoals Ennio had gezegd. De kokkin bekeek hem hoofdschuddend.

'Draai je om,' zei ze, en ze smeerde zijn wonden in met een vettig mengseltje dat een frisse muntgeur had, waardoor Pietro zich meteen wat beter voelde.

'Weet je wie deze zalf heeft gemaakt?' vroeg de kokkin. 'Jouw moeder, Rita. Ze is daar heel goed in. Je zou haar een zoon gunnen die wat verstandiger is.' En ze voegde eraan toe: 'Je had dat broodje niet aan dat varken moeten geven.'

'Ik wil naar huis,' mompelde Pietro.

'Ja, maar dat kan niet. De poort is dicht, niemand kan erin of eruit. De Clarissimus wil niet dat het nieuws zich verspreidt. Over de oorlog en dat de barbaren Aquileia hebben belegerd... Als dat bekend raakt, slaat de paniek hier toe.' De kokkin zag Pietro's verbaasde blik en schoot in de lach. 'Je vraagt je zeker af hoe ik dat allemaal weet? Hier in de Domus zijn er een aantal manieren om achter geheimen te komen, zonder dat je de Clarissimus hoeft te bespioneren zoals zijn kinderen deden. Hoe dan ook, je kunt nu echt niet terug naar de varkensstal, dus dan kun je net zo goed bij mij blijven en me helpen in de keuken. Kun je je bewegen? Zo te zien heeft Ennio zich erg ingehouden.'

Pietro hoopte dat hij er nooit achter zou komen hoe het voelde als Ennio zich niet inhield.

Maar hij kon zich in elk geval wel bewegen en hij vond het niet vervelend om in de keuken te helpen. Eerst moest hij bundeltjes hout naar de keuken brengen, en daarna stuurde de kokkin hem naar het

impluvium – het grote bassin in het atrium waarin het regenwater werd opgevangen – om een paar amforen te vullen.

In het atrium aangekomen keek hij naar de hal en zag dat de poort inderdaad gesloten was. Tenminste, hij zag twee knechten die uit alle macht probeerden de deuren dicht te houden.

‘Hé, jij daar! Kom ons helpen, snel!’

Pietro rende er snel naartoe, en voelde dat er aan de andere kant iemand tegen de deuren stond te duwen.

‘Wie is dat?’ vroeg hij.

‘Mensen uit de stad!’ zei een van de knechten. ‘Ze hebben gehoord dat er oorlog komt.’

‘En dan te bedenken,’ bromde de andere knecht, ‘dat de Clarissimus juist daarom heeft bevolen om de Domus af te sluiten...’

Pietro bedacht dat die boodschapper zijn geheim beter niet aan de oude Ranilo had kunnen verklappen; de veerman kon zijn mond niet houden, hoe meer sensatie hoe liever hij erover vertelde, en dat verhaal van de Hunnen was pas echt sensationeel...

Het leek wel of er een hele menigte voor de poort stond. De mensen stonden te roepen en te protesteren.

‘Doe open, nu meteen! Ik ben hier met de stadsraad, we moeten direct met de Clarissimus praten. Ik ben het, Ausonius.’

‘De pastoor,’ fluisterde de knecht links van Pietro. ‘Wat moeten we doen?’

‘We laten hem binnen,’ zei de ander.

‘En als de Clarissimus dan kwaad wordt?’

‘Als we ze buiten laten staan, wordt hij ook kwaad.’

Dat was ook wat Pietro dacht, en hij had die dag wel genoeg stokslagen gehad. Dus stopte hij met duwen, en meteen sprongen de twee deuren wijd open, de knechten vielen op de grond en de menigte stroomde de hal in.

‘Ho, ho!’ riep de portier. ‘Wat willen jullie?’

De pastoor, die verantwoordelijk was voor deze kleine invasie, kwam voor hem staan. Het was een magere man met ijzerkleurig haar en een mantel over zijn rug. Er waren twee mannen die bij hem hoorden, een jongere en een oudere, met elegante kleren aan. Leden van de stadsraad.

‘Breng ons naar de Clarissimus,’ zei Ausonius.

‘Volg mij maar,’ zei de portier, en toen wendde hij zich tot Pietro: ‘Jij helpt die twee knechten om al die niksnutten weg te sturen, en daarna blokkeer je direct de deuren, anders hebben we een probleem.’

Ineens was Pietro bevorderd tot portier, en hij spreidde zijn armen om de mensen die besluiteloos om zich heen stonden te kijken, terug naar buiten te drijven. Zodra ze weer op straat stonden, duwde hij de deuren weer dicht, en de twee knechten ver-grendelden ze met een dikke balk.

‘Dank je wel, jongen. Hoe heet je?’

‘Pietro.’

‘Ik ben Veditus, en hij is Sulpicius. Blijf jij maar hier bij ons, Pietro. Jij bent een sterke knaap, en als er iets gebeurt kunnen we zo iemand als jij goed gebruiken.’

Veditus en Sulpicius gingen op een krukje aan een tafel zitten, haalden hun dobbelstenen tevoorschijn en begonnen te spelen. Pietro ging op de grond zitten en keek toe. Hij had altijd al willen leren dobbe-

len, maar zijn moeder waarschuwde altijd dat gokken je regelrecht naar de ondergang leidde, en ze zou heel boos op hem worden als ze erachter kwam dat hij de munt van de boodschapper daaraan had gespendeerd. Hij bedacht dat hij beter een kip kon kopen voor die munt. Daar zou zijn moeder heel blij mee zijn, want dan zouden ze elke dag eieren hebben om te eten, of beter nog, om op de markt te verkopen, en dan konden ze na verloop van tijd een tweede kip kopen...

Even later kwam de oude portier terug en zei: 'Ik heb de Clarissimus nog nooit zo woest gezien.'

'Hoezo?' vroeg Sulpicius.

'Als hij ergens niet op zat te wachten dan was het wel de stadsraad... Helemaal nu deze verdeeld is. Sommigen willen het hele leger naar Aquileia sturen. Anderen willen de soldaten juist hier houden om Ateste te kunnen verdedigen, want als de barbaren al over de bergen zijn, zullen ze vroeg of laat ook bij ons komen... En de pastoor wil dat er een boodschapper naar de bisschop in Patavium wordt gestuurd.'

'Het lijkt mij ook het beste om Aquileia te gaan helpen,' zei Vadius. 'Als de stad dreigt te vallen...'

Sulpicius lachte. 'O ja, waarom niet, laten we hen vooral gaan helpen. En wie zorgt er straks voor onze eigen stad? Wat gebeurt er als de barbaren komen en we geen soldaten meer hebben?'

De portier, die als oudste het meeste gezag had, zei spottend: 'Denken jullie soms dat je ook in de stadsraad zit, zoals jullie kletsen over oorlog en politiek?'

'Nou, wat zou jij dan doen?'

'Ik heb geen idee, ik hou me alleen met mijn eigen taak bezig, en dat is deze poort bewaken. Zulke beslissingen worden genomen door de hoge heren. Maar één ding kan ik jullie wel vertellen...'

'Wat dan?' vroeg Pietro nieuwsgierig.

'Het zijn de rijke heren die elkaar de oorlog verklaren, en de armen die sterven op het slagveld. Dus wat ze ook besluiten, wij zijn degenen die eraan gaan.'

Pietro voelde een scheut van pijn in zijn gekwelde rug en bedacht dat de portier gelijk had.

De oude man streek met zijn hand over zijn rimpelige gezicht. 'Ja, geloof me maar. Er wachten ons slechte tijden. Als de storm eenmaal losbarst, wordt de oogst verwoest... En deze keer zijn wij de oogst.'